

PUBLICACIONS DIVULGADORES
DELS : : SERVEIS TÈCNICS
D'AGRICULTURA

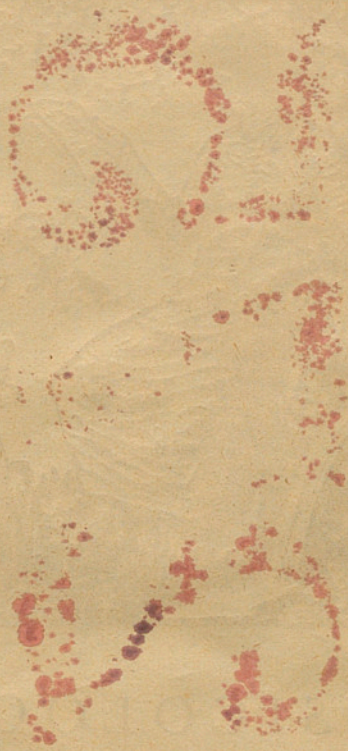
Diputació de Barcelona
Arxiu General

LA PSICOLOGIA DELS
NOSTRES PAGESOS

PER

JOSEP M.ª RENDÉ

CAP DEL SERVEI D'ACCIÓ SOCIAL AGRÀRIA

RF-1-1

LA PSICOLOGIA
DELS NOSTRES PAGESOS

R. 2211

EDITORIAL CATALANA

EDITORIAL CATALANA - Secció d'Impremta - Mallorca 257 i 259 - Barcelona

ALS NOSTRES PAGESOS

Hi ha qui, davant del present de la nostra organització social-agrària creu haver arribat a un grau de potencialitat comparable amb alguns dels pobles que l'han assolit quasi per complet i, ja sigui per les ànsies de millora, ja sigui pels desitjos d'encoratjar als nostres o ja, algunes vegades, per ignorància, es llença als més falaguers optimismes.

I hem de convindre en que hi ha certa part de raó. Si es té en compte on érem fa tot just una dotzena d'anys, a on ens trobem avui, i considerem la immensitat de terreny guanyat, hi ha motiu del més franc optimisme.

Però això és només que una aspiració, una esperança, un èxit si es vol, no pas una realitat i molt menys una obra perfecta.

A Catalunya, es diu, hi ha molts pobles que tenen el seu Sindicat o associació de caràcter agrícola; es dona el cas de que algunes vegades s'ha deixat ja sentir aqueixa força, però... ¿N'hi ha prou de Sindicats? ¿Els que hi ha, apleguen a tots els pa-

gesos, o al menys, a la major part dels pagesos d'un poble? ¿Compleixen amb llur comès amb la completa satisfacció dels adherits? ¿La pagesia sindicada se sent ben forta i ben convençuda?

Valdrà més no respondre a les preguntes fetes ja que segurament en molts casos, per cada organisme s'hauria de donar una resposta diferent.

Però en general, hi ha unes quantes coses que són comunes a tots, absolutament a tots els sindicats i aqueixes no depeneixen pas de la institució ni de l'actuació seva, sinó que deriven única i exclusivament dels seus homes.

I és el temps, és el moment actual ço que ho motiva.

Ens trobem en ple període de formació, en plena lluita, en els començos d'una idea social-econòmica que per als nostres pagesos els és nova; en la introducció d'uns organismes que el temps imposa quasi immediatament d'haver sofert una sèrie de desganyos; en un moment de transició i, per lo tant, en uns moments de dubte, de recel, de desconfiança, de debilitat de la pagesia i en front d'una lluita formidable amb els seus poderosos enemics seculars i de totes menes.

Cal, doncs, preparar als homes, potser formar-los i educar-los socialment, i per això no crec que el camí més segur sigui l'afalac, ja que així no el treuríem pas del senderó de llurs vicis i de llurs imperfeccions; l'enganyariem, ens enganyariem a nosaltres mateixos.

Hem de posar-li de manifest tot l'enfarfagós bagatge que el destorba i que impedeix la grandesa i

desenrotllament de la seva obra, cal assenyalar els seus defectes, potser els principals i els que més mal li fan, perquè mediti sobre ço que se li digui i es termini a despendre-se'n i així fer-se home digne de lo que es mereix i de lo que indubtablement obtindrà si es modifica.

Veus-aquí el per què de la publicació de ço que llegireu en les vinents ratlles.

Alguns de vosaltres, molts pocs, les coneixeu ja per haver sigut publicades abans, i molts dels qui m'han fet aqueix honor s'han lamentat de que son contingut no hagi arribat precisament a qui més convindria. Alguns Sindicats han pensat igual i perquè es fes domini de tots els seus socis, han imprès alguns dels articles i, en fulles, les han divulgat abastament.

Això em dóna el goig de saber que les meves paraules no han sigut pas predicades en el desert i que entre la gent coneixedora d'aqueixes coses i amant de la seva institució s'ha despertat interès perquè tothom ho conegui, com abans elles.

I veus-aquí el per què de la publicació d'aquest fullet.

Ara solament falta que tu el llegeixis amb la mateixa bona voluntat que jo l'escric i que prenguis la mateixa intenció que li dono.

SOM AIXÍ!

No sé si és degut al fet que no conegui tant a l'altra gent com a la nostra, o al de què no hagi tingut motiu d'observació, o a que és realment veritat el que observo en el pagès, però el cas és que li trobo una manera de ser tan especial, una psicologia tan particular i tan seva, que fa que tot diferencinat-lo dels altres homes i dels altres estaments, li determini una característica.

I si això no fos en perjudici seu, si aquest caràcter no'l portés sovint a un període de dubte i, per tant, de suspensió en els seus actes, en el seu pensar i en les seves decisions, període que sempre determina o motiva un retràs en la tasca empresa, no me'n queixaria pas ni tan sols ho esmentaria.

És més; crec que algú trobarà contraproductent el que jo ho digui, però estic convençut que la major part de vegades, retreient els defectes hi pot haver esmena. Per això, doncs, ho faig, i rebeu-lo amb aquesta sana intenció.

Una de les característiques que més el diferencia,

és aquella contradicció en què constantment està sotmès i que quasi és manifesta en tots els actes de la seva vida social i econòmica, contradicció que té tan arrelada que no sembla sinó que sense ella no viu ni es manifesta.

És la ignorància que el sotmet a aquest estat? És l'egoisme? ¿És degut als desenganys que ha sofert? ¿A haver estat sempre objecte d'explotació i engany en tots els ordres de la vida? ¿És la ingenuïtat, innocència o bona fe? És que és massa previsor? És que no compta o que compta massa? És...?

No ho sé, ni és en aquest moment el meu objecte l'escatir-ho. No sé si el forma alguna d'aqueixes causes, o totes elles o si demés n'hi contribueixen d'altres; però el fet és veritat, o sinó, observem-lo, encara que lleugerament per formar-nos-en una lleugera idea.

El pagès vinyater (com tots els altres, als quals se'ls podrien aplicar els mateixos casos) té fama d'ésser desconfiat i... ho és i tot, però es fia de tot i de tothom. Al brotar les vinyes, desconfia de salvar la collita. ¡La té tant de temps exposada a les inclemències del temps! Però confia que farà bon temps i no sulfata: No vol entrar al Celler cooperatiu perquè desconfia dels seus companys i fins dels seus amics, i en canvi es fia de la romana del seu etern explotador; no vol deixar el seu vi en poder i administració dels mateixos vinyaters, i lloga un cup fora de casa, abandonant el fruit...

El blader cura la planta, la mira amb goig, confia en la collita, plega un granet escampat a l'era... i després dona el blat al moliner poc menys que aban-

donant-lo. I encara, en algunes comarques de Catalunya donen la farina al forner perquè els hi torni convertida en pa.

«No es pot dir blat que no sigui al sac», però quan el té així i ben lligat, no procura destruir les rates que se li mengen.

Segurament que, per aquesta desconfiança, el pagès és egoïsta (amb l'expressió despectiva de la paraula). Reté els diners a casa i perd uns interessos sabent-ho. Si els diposita perquè li gaunyin interessos, ho fa valent-se d'entitats per ell desconegudes, tot tenint una Caixa rural formada de gent com ell, ben intencionada i quasi sempre ben solvent de la qual mai ha dubtat. El pagès no vos donarà quasi mai diner, però vos donarà la seva firma perquè amb ella en feu; no vos donarà una pesseta, però permetrà que se n'hi restin deu; plega un fesol i li dol de cosir sacs o de comprar-ne i en perd cent mil... ven la llet i cria el vedell raquític, explota els fills fent-los treballar molt joves, i malparla de la ignorància i es plany de què ell no hagi pogut anar més temps a estudi.

¿És per això que el pagès no compta o si compta quasi sempre s'erra?

Ell té la collita a casa, el preu és abarnegat, però determina vendre perquè no té diners.

Ha pensat en emprar-los, però ha comptat que haurà de pagar interessos i sense entretenir-se en saber si li val més pagar-ne, ell ven. Demés, ell sempre té present que «Qui deu es mor en creu» i s'estima més fer-ne dels fruits de què disposa, o al revés: el fruit està car i ell sempre en vol fer una pesseta més i

fins troba motius que el justifiquen en la seva tossuderia.

En prometen quaranta nou pessetes, doncs jo en vull «els deu rodons».

El pagès és desagrait, o pot ser millor dit seria, oblidadís. Però el seu rusticisme i la seva manera de portar a cap el seu natural sentiment, fa que més aviat sembli lo primer.

Ell desagraeix o oblida les grans actuacions que en favor d'ell es facin, però recordarà sempre i fruitrà aquell copet a l'espatlla que amicalment li donarà el caciquet per fer-se'l seu el dia de les eleccions. Oblidarà una actuació seguida, ferma i decisiva per la seva defensa i conservarà el record d'una rialleta passatgera i interessada ; maleirà als que venen gèneres perquè diu que el roben i no pensarà mai més, sinó per dir-ne mal, en aquell alcalde que posava a ratlla als venedors ; mal-parlarà dels qui administren el seu Sindicat perquè en un any *no han endevinat* la venda del fruit que hi té dipositat, però ha oblidat completament els sis, set, deu anys que ha venut molt bé.

El pagès és mal pensat. «Pensa mal i no erraràs» sovint recorda. Ell creu que no hi ha al món ningú capaç de treballar desinteressadament en favor dels seus. Ell creu que si algú sembla que ho faci, porta intencions mal-sanas ; unes vegades diu que ho fa per fer-se ric, altres per a erigir-se en cap-de-colla, altres per surar en política, altres per a treure'n honors. I mentre així pensa, ell treballa per un amic si està malalt i perquè les terres ni li quedin ermes, ell és el primer que corre i exposa la seva vida per

apagar un foc, ell ha sigut a la Junta de la German-
dat i sempre ha obrat honradament, ell, en fi executa
cada dia actes d'altruisme i de desinterès... tot
creient que mingú és capaç de fer-ho...

El pagès és...

Observeu-lo en tots els actes de la seva vida, i
amb més o menys intensitat, sempre es manifesta ple
de contradiccions.

I amb aqueix estat de dubte en què constantment
viu, ha de quedar per força rerassagat.

¿Vol dir que aquesta és la característica de tots
els pagesos? No. Si així fos, si no hi haguessin pa-
gesos que s'han deslliurat d'aqueix estat, no s'hau-
rien fet les grans obres que s'han portat a terme,
però així i tot, encara queden ressabis.

Cal, doncs, modificar-nos, pel nostre bé. Ser, o
no ser, però jamai el dubte, que sempre ens aclapa-
rarà, com aclapara a tothom.

ELS SINDICATS AGRÍCOLES I ELS SEUS HOMES

En el número 17 d'*Agricultura*, corresponent al 5 del passat setembre, publicava un article («Som així»), en el que es parlava, en general, de la manera d'ésser dels nostres pagesos, de les contradiccions i dubtes a què constantment estan sotmesos en el curs de la seva vida social-econòmica, i es posaven alguns exemples de la seva actuació, portats a cap, unes vegades amb absoluta inconsciència i amb un complet desconeixement i altres després d'una acurada premeditació.

Ens consta (i perdoni's la immodèstia) que l'article ha merescut força comentaris, i alguns amics em demanen que insisteixi en aqueixa espècie d'examen de la psicologia especialíssima de la gent del camp, creient, que si aqueixes lletres arriben a la coneixença de la seva majoria, poden contribuir a la seva correcció, i millor dit, a la seva modificació, ja que solament constitueixen petits defectes que si bé determinen un fort entrebanc i greu mo-

lèstia per als directors del moviment agrari-social de cada localitat i mantes vegades són causa d'un desgabellament en el perfecte ordre i avenç de la seva actuació, no són, però, un perill per a la mateixa.

En l'article de refrència fitàvem les nostres observacions en l'individu considerant-lo aïllat de tota relació amb els seus iguals, avui l'observarem, pel que deixo apuntat, en la seva relació amb la entitat a què pertany.

El pagès català (parlant sempre en termes generals i salvant totes les excepcions, que sortosament n'hi han moltes) és un ferm entusiasta de l'associació: si altra cosa no ens ensenyés la seva actuació passada, ens ho demostraria la florida de Sindicats, Caixes rurals, Associacions cooperatives, Cellers, Molins d'oli, Farineres, etc., i més tard, Federacions de Sindicats de caràcter comarcal, provincial i fins regional. Ell ha sentit tota la força de les collectivitats, s'ha posat en marxa, ha vist el seu present i el seu avenir, s'hi troba bé i fins està disposat al sacrifici per a formar, conservar i augmentar la seva associació. Estudiem com moltes associacions han arribat a felicitat, i trobarem en moltíssimes d'elles exemples bellíssims d'abnegació, d'entusiasme i sacrifici personal. Ell no ha planyut res i ha posat i posa en perill fins el seu nom i la seva fortuna.

Doncs... el pagès català és essencialment individualista.

Voleu més gran contradicció?

Jo no sé si ho fa per temperament innat en la nostra raça, o és perquè creu que la mateixa força de l'associació augmenta el valor del seu jo, però el

fet és que ben sovint el veureu despullar-se de la vestimenta, del vernís que s'ha guarnit per a la seva vida de relació, i queda completament nu, al descobert i mostrant totes aquelles petites llagues que són quasi sempre la resclosa en que topen les bones iniciatives que el portarien a l'avenç definitiu, al bon ordre social i econòmic i, per lo tant, a la plenitud de les seves aspiracions com a pagès associat.

Fixeu-vos-hi : ell ha acceptat i fins moltes vegades ha construït un Reglament que ha de regular la bona marxa del seu Sindicat i en el que s'hi estableixen, és clar, unes sancions. (Una petita multa, suspensió temporal dels drets de soci, unes senzilles amonestacions, etc., etc.).

En les reunions prèvies *tothom* ho accepta i fins quasi *tothom* ho troba fluix — «Cal anar ben drets i caigui qui caigui ; és la manera d'anar amb ordre. Justícia i caigui que caigui».

Aquest Reglament és ja vigent ; el Sindicat està ja en plena actuació i tot marxa com una seda... però a la primera Assemblea general ja hi trobem el primer disgut.

El Reglament, aquell reglament exceptat per *tothom* i que quasi *tothom* encara trobava fluix, imposa una multa de dos rals als que sense un motiu justificat deixen de concòrrer a l'Assemblea. El Consell d'Administració que vol complir, que fins se li ha exigít que obri d'una manera implacable, imposa la multa reglamentària als infractors... i, seguidament, veureu que vénen les malediccions dels multats. El *jo* es rebella i el President, des d'aquell dia, és ja un vanitós del seu càrrec, és un orgullós,

i els seus companys de Junta són uns ases i es deixen portar com uns anyells.

El Sindicat va en marxa progressiva amb tot i els dicteris d'aquells *pocs*; construeix un Celler, un Molí d'oli, una Farinera, reuneix fruits, elabora adobs i això vol dir l'empleu de gent que executi els treballs necessaris, i el *jo* torna a sortir espontània i furiosament.

El soci vol un dret de preferència (baldament no n'hi hagi de prou aptes per les feines especialitzades que requereixen certs treballs).

El Consell, amb tot el zel necessari i amb tota la bona intenció, forma la colla i escolleix els homes que a judici seu creu que millor han d'executar els treballs, i veureu que seguidament, els que no hi caben o els que no serveixen es preparen a combatre... no pels Sindicats, sinó pel resurgiment del *jo*... per egoisme, perquè solament atenen a les seves miras particulars.

Es parla del jornal i de la feina i el *jo* es manifesta amb tota la seva cruessa—¿Què li seria al Sindicat pagar una pesseta més? Què fóra entre tots? Encara no tocarien deu cèntims per soci! — I el President, continuant en el seu camí de *víctima necessària* (perquè sempre es necessita una víctima), llavors és un egoista, un avar, un escanya pobres... i, més tard, un lladre. Els del Consell ho passen més lleuger: ells solament són uns miserables que han *deixat fer* per a estalviar-se aquells deu cèntims.

I així en tot. Els que tenen carros, els que s'han dedicat a feines especialitzades... tots, tots es mireu

al seu Sindicat i en volen extreure d'ell no ja el fruit que normalment ens pot donar i ens dóna, sinó unes pessetes que creuen tindre-hi dret a l'associar-se, baldament això sigui en perjudici d'altri. I encara... si això fos a canvi d'un treball executat amb amor en pro de *tots*... però ¡quantes vegades s'observa lo contrari!

Què això és egoisme? Potser sí, però escorcollem la seva actuació sots un altre punt de vista, en tot allò que creuen un *dret seu*.

El Sindicat està en plena feina. El Consell creu que ha de regnar ordre i pren les mides necessàries. Ell disposa que del dia deu al quinze es despatxi el guano i... efectivament, passa el quinze i encara no hi han anat a recollir-lo la meitat dels socis, i dels que hi han anat, la meitat està disgustada «perquè li han tocat alguns sacs vells».

Està en ple veremar o en ple fer oli; el Consell vol que hi hagi ordre en l'entrada de fruits perquè l'elaboració sigui més perfecta. Ell calcula que a les set del vespre jo pot haver plegat tothom, pero n'hi ha mitja dotzena que, moltes vegades per deixament fan més tard i... ¡Ai si no se'ls descarrega el carro! El pesador ja ha plegat, la gent de la descàrrega també, s'ha fet la liquidació d'entrades... tot, tot està tancat... però el rerassagat vol descarregar i... si no pot, allí el veureu com descarrega malediccions contra el President, o l'encarregat i el conserge, o contra el qui cregui escollir com a víctima.

I així veureu que, entre els de la multa, els que no han capigut a la colla, els del jornal, els dels carros, i els disgustats perquè no poden fer el

que els hi dongui la gana, baldament sigui a costa de cagpirar tota una organització, formen un nucli que, observeu-ho, sempre és el llac fangós on s'encalla tota iniciativa, tota idea de progrès i d'avenç moral i econòmic.

I si a n'això hi afegim les víctimes del caciquet, de l'explotador, del qui viu sobre d'ells abusant de la seva ignorància, que els predica que no siguin tontos «que del que'n són ben amos no en vulguin ser mossos», «que val més anar sol que mal acompanyat» i altres dites i arguments semblants, tots encaminats a fomentar el mal entès orgull del *jo*, trobarem que es forma aqueix estol de gent que en tots els pobles s'hi veuen que constitueix aquesta feixuga càrrega que priva com un frè.

És això egoisme? Incultura? ¿Manca d'educació social? Ignorància?

Pagès català associat, posa't la mà al cor, pensa i obra mirant fits els ulls al bé general, que ja t'en toca la teva part ara, d'aquest bé, i més te'n tocaria si d'altra manera obressis.

LA NOSTRA GENT

Era ben jovenet encara, i sobretot, més jove d'experiències de la vida que no pas d'edat, que un senyor mestre públic d'un dels poblets on jo habito molt, m'avençà l'observació d'un fet que certament l'he vist plenament confirmat més tard.

Ja ho apuntava en un dels meu anteriors articles, però crec que val la pena de que ens hi entretinguem un xic més, ja que constitueix ço que parlàvem, una forta pertorbació en la vida col·lectiva.

El camp d'observació no pot ésser més petit, més senzill ni més vulgar. Era a ple estiu: i al darrera de la porta de l'entrada de la casa on el senyor mestre habitava, bo i amagat de les mirades quasi sempre tafaneres dels vilatans, s'estava el nostre home sentat còmodament en una cadira i tenint el braç esquer peresosament caigut a l'espatller d'una altra, en mànegues de camisa i llegint el diari. El reconet no era pas el lloc més apropiat per gaudir de l'escassa fresca que es pot arreplegar en les migdiades de l'agost i, al sorprendre'l li vaig observar que millor estaria llegint sentat al pedrís que hi havi ados-

sat a la façana de la casa on hi trobaria més fresca.

—No puc—observà ;—haig de llegir bo i d'amagat. És dir—afegí ràpidament—jo no sé pas on llegir, ni sé tampoc si haig de llegir o no, o, al menys, si poden els veïns enterar-se de si llegeixo o no. En un poble ignorant, mal educat i incult (consti que parla el senyor mestre i això m'ho deia espurnejant-li els ulls) la generalitat de la gent té un esperit de crítica insana i malèvola contra la gent que puja un xic més que ells (modèstia a part). El senyor rector, per exemple, se'n lliura un xic perquè el respecte fa emmudir... però no priva el mal pensar ; l'alcalde, com càrrec que dèu a la política té qui el defensa, té uns amics... El mestre... el metre és el mingo de tots, i a n'el mestre (com a n'els altres, però a n'aquells solament de pensament) es procura ferir-lo en lo més íntim, en ço que poden molestar-lo més... ¿Veus per ço que quasi sempre que llegeixo m'amago? Si un dia llegeixo el diari o alguna altra cosa i per gaudir d'aqueixa fresca que tu em recomanes, em pos al carrer, la gent diu que sóc un vanitós i que demés els enganyo, perquè vull fer creure públicament que tinc afició a les lletres... si no em veuen llegir, me diuen que sóc un droपो, un home que em fa febre el llegir i que malament podré ensenyar a la quitxalla quan a mi em fa tanta basarda...

I seguidament amb paraula amargada pel desengany, ell que amb tanta afició havia començat la carrera i que amb tanta illusió havia emprès el seu sacerdoci, engegava una pila de malediccions al poble, a la carrera, a tot el magisteri, a la seva ombra... la seva mala ombra...

Tenia raó el senyor mestre i avui el planyo més encara, ja que, contra ço que passava i que passa encara, ell no se'n podia fer superior, ell es confonia entre els seus detractors, ell que podia volar per damunt de tots i riure's de les seves misèries, s'arrastrava com ells i es deixava cobrir el seu cos per aquell fang pestilent.

El poble, en general, és així.

Al voltant del seu esquifit cervell, hi basteix un amplíssim circ romà i, com en ell, necessita un Cèsar que el fuetegi i una víctima a baix per a immolar-la, qui sap si per endolcir la seva vida d'esclau, per enganyar-se a si mateix.

I veus aquí una de les recloses que amb més força s'oposen a l'actuació i desenrotllo a les nostres institucions agrícoles. ¡Quans directors, com aquell Mestre, es senten dèbils i es confonen amb el fang dels seus maledictors!

Aquixa crítica (més xarrameca que altra cosa) aqueix «pensa mal i no erraràs» que com el sant i senya ens havem llegat les generacions, aqueix esperit de malavolença, si amb el senyor mestre, home inofensiu s'hi rabejava encara suaument, amb els nostres homes, que lliuten, que actuen d'una manera manifesta, que amb llur actuació determinen mantes vegades trasbals d'interessos creats i enderroquen prestigis mal adquirits (es donen casos), que condemnen xorqueries i no temen quasi mai el fuet de Cèsar ni l'escupinada del petit, del ínfim caciquet, conteu com s'hi rebeja!

Contra el Sindicat no poden girar-s'hi. El Sindicat, encara que pesi com càrrega de plom a tots els

seus nombrosos enemics de tots gruixos i de tots colors, ja no se'l combat; no se'l pot combatre. Els resultats que ha donat arreu on s'ha ben fonamentat no deixen lloc al més xic punt vulnerable i encara que això no fos, els seus detractors no són tan tontos que no ho vegin que la nostra gent hi veuria mires interessades i donaria resultats contraproductius.

Per això han canviat de tàctica i, aprofitant la manera d'ésser de la gent ignorant i la senzillesa i bona fe dels nostres pagesos, han inflat aqueix esperit de crítica i de xerrameca i s'han dirigit, no contra la institució que ells a primera vista creuen prou potent per a resistir tots els embats de la seva ira, i del seu egoisme, sinó contra els seus homes, contra els seus directors pensant que si la gent flaqueja, se'n valdrà de menys la institució. El plan és d'una estratègia ferma i ben premeditada. Ells volen fer mal al Sindicat i ho fan alçapremant amb el parpal de la maledicència i de la calúmnia, les seves pedres fonamentals; saben que l'home isoladament és dèbil i atenten contra l'home en la seva debilitat.

El plan és verament força estratègic: aprofitar el flanc dèbil de l'exèrcit de la pagesia, pensant que si logren obrir-lo i atacar el seu Estat Major, l'exèrcit és ben seu i els soldats, després, s'entregaran amb armes i bagatges.

Què més voldrien!

Però la intenció és vista i avui, la gent, sortosament es va lliurant del fatídic «pensa mal i no erraràs» quedant-ne en cada agrupació i en cada entitat una petitíssima part solament, únic i ja dèbil baluart que els queda.

Cal, doncs, per part nostra, una tàctica nova també. Educar, instruir, fer homes d'aquests ésser que, esclaus del cervell d'un altre, entrebanquen sanes intencions, fer tots ls possibles per a redimir-los, per a emancipar-los... o desfer-nos-en quan ja no poguem amb ells, per a entregar-los als enemics del progrés perquè s'hi entretinguin.

JA HO FAREM...!

He parlat en anteriors articles de la manera especial d'ésser de la nostra gent del camp, sots el punt de mira purament individual i en les seves relacions amb els seus consemblants i amb els seus Sindicats singularment, i de tot lo exposat se'n podria fer un resum encara que un bon xic balderament : egoisme, amor propi. Si ; egoisme i amor propi, encara que ço sigui produït o com efecte d'una manca d'educació social, poca costum de relació, ignorància i fins una espurna de mala fe.

I en tots els casos i observacions citades, si ens entretenim esbrinant ben fonament la seva finalitat, hi veurem al fi i al cap una aspiración ben humana : el bé ; el que ell entén per bé encara que moltes vegades no ho sigui, el que ell creu un bé encara que moltes vegades sigui un mal, o percueteixi en perjudici d'altri, la satisfacció, si es vol, que es proporciona a si mateix, molegant al conveí que circumstàncies de capacitat han collocat un xic més alt que als altres, la visió de satisfer aspiracions promeses, calculades o simplement somniades, el desig d'una realitat...

Sots aqueix aspecte i buscant tots els atenuants

per a justificar llur actuació, hi veiem un motiu... És necessita, és clar, tota una bona voluntat i una resignació forta, però al fi i al cap hom pot veure-hi *un per què*, s'hi observa una guspira d'activitat, de moviment, que damà, ben informat i ben dirigit, el que avui constitueix un vici pot ésser, amb el temps, una virtut.

Però el que no té cap explicació ni res que remotament justifiqui llur actitud, és en tot ço que es pugui referir a n'aqueixa inactivitat, deixadesa o negligència, en aqueix *ja ho farem!* o en el *tant se me'n dóna*, característic de la nostra gent, d'alguna de la nostra gent, perquè ahir, com avui i com sempre es parla en termes generals i fent totes les excepcions merescudes.

Observem-ho en alguns actes dintre dels nostres Sindicats.

La Junta convoca una Assemblea general per anunciar que ha acordat proveir d'adobs. Però vistes les circumstàncies del mercat i les contínues i desorientadores oscil·lacions en els preus, ha pensat, en benefici dels fons social i en interès de tots els socis individuals, no adquirir més quantitat que la que ells sotscriguin. Per això s'acorda que dintre el termini improrrogable de quinze dies, passin els adheritats per la Secretaria, o que avisin al Conserge, sotscrivint els sacs que en necessitin.

El Sindicat té dos cents socis. Passats els quinze dies, n'han acudit... cinquanta.

El President, acostumat ja a la paciència, de tant d'haver-ne de pendre i coneixedor d'aqueixa *flaca*, dóna ordre al Conserge o al Avisador que passi de

casa en casa perquè no hi hagi algun soci que pugui tenir l'excusa de què aquell dia no va poguer assistir a l'Assemblea, i prorroga per vuit dies més el plaç *improrrogable*. Passat aqueix darrer termini en compareixen una dotzena més. Oidà! I la Junta adquireix el guano just per aquells seixanta dos socis què, segons lo acordat, l'han sotscrit prèviament.

Han passat un parell de mesos, els sacs han arribat i un pregó anuncia als socis que passin a recollir-lo, però com que *no ha plogut* o no es pot sembrar, dels seixanta dos, solament el retiren una trentena i resten molts sacs al magatzem.

Plou... i llavors tots doscents socis s'aboquen esbojarradament a buscar guano : els que no l'han retirat encara tot i tenir-lo sotscrit, els que ni tan sols s'havien pres la molèstia de sotscriurer-lo i els que abans l'havien retirat però que ara resulta que no en tenen prou... i ja tenim gresca armada per alguns dies.

La Caixa rural està en plena activitat ; les operacions de deixes, cobrament d'interessos, rebaixes o cancel·lació de deutes, ingressos a les llibretes d'imposició, etc., etc., es fan durant unes hores determinades, i sempre buscant que més aviat sobri temps i el que millor s'acomodi a la gent que es serveix de la institució.

Ha passat l'hora... i una tercera part no ha acudit. Si us els escolteu, l'un era al defora, l'altre ho havia encarregat a la seva dona i aquella se n'ha descuidat, l'altre es pensava que es tancava la Caixa una hora més tard, i fins n'hi trobareu que amb una frescura glacial us diran *que ni menys hi havien pensat*.

Al cap d'un parell d'anys, en vista d'això, la Junta ha pres mides enèrgiques i a força de pendre i de donar *disgustos* ha normalitzar un bon xic la situació. El pagès, fins hi ha vegades que se l'ha de tractar com si fos un menor d'edat : creu quan se'l *castiga*, quan té por de que la seva *lletra* anirà al protest, quan ha d'esperar un altre dia a cobrar interessos de la seva llibreta, quan li han fallat els seus càlculs o quan se n'ha ressentit la seva dignitat per no atendre a compromisos contrets. Ell creu o compleix mitjançant una disciplina imposada i com a tal, dura, agra, no pas per la que ell s'hauria d'imposar i que, sent així, fóra suau i dolça.

Ell fa tard a les reunions o no hi assisteix perquè *ja s'ho faran*, perquè *bé són prous* o perquè sap que sempre es comença més tard de l'hora anunciada (com si ell no en tingués la culpa). Ell es retrassa del pagament de les quotes reglamentàries perquè *no l'han avisat* (i fa deu anys que les paga, altres tants anys que se l'ha d'avisar i se'l avisa). Se li passa algun avís per escrit i no el llegeix *perquè ja es pensa el que pot dir...*

¡I fins en el cobrar, mireu si és molt, fins en el cobrar el pagès es manifesta negligent!

Ell en el seu Celler o Molí d'oli ha dipositat els fruits ; espera impacient la venda per fer diners que necessita ; moltes vegades la seva actitud i les seves paraules provoquen una venda extemporània que resulta quasi sempre en perjudici seu, però que la Junta no ha pogut resistir a tantes demandes. Ell suspira tota una bella temporada el cobro de son treball (si tingués el vi o l'oli a casa no se'n preo-

cuparia tant. I la Junta ha venut i es disposa a repartir el diner que ha cobrat. Per això assenyala el dia i l'hora, pregant, com sempre, que es sigui puntual.

I efectivament; passada aquella hora (i fins una i dues hores més tard) el Tresorer ha de tancar la caixa veient com encara falten a cobrar ben bé una tercera part de socis, i d'aqueixos la majoria d'aquells que tant cridaven que es vengués perquè tan apurats es veien.

I així és en tot. Per això el pagès és pagès i d'ell tothom se'n burla.

¿No et sembla, amic lector, que el modo d'ésser teu o dels teus companys (si tu no ets d'aqueixos) contribueix també d'una manera quasi definitiva al nostre estancament? ¿No hi veus en això una porta reclosa que s'oposa al nostre avenç?

I per altra part, si bé aqueixa manera d'obrar no fereix a la teva gent en ço que es puguin referir a la teva dignitat, els aborreix i els fastigueja tant, que si no fos el concepte elevadíssim que tenen de la seva obra i un optimisme gran no els fes pensar en l'endemà, l'abandonarien per cansament.

Per lliurar-te d'això pensa que cent homes que acudeixin el dia i hora que se'ls demana, complint així amb una obligació, lluny de molestar, estimulen i animen, però que un de sol que vagi rerassagat, entretanca moltes vegades tot un sistema.

I pensa que la nostra força, com totes, serà definitiva el dia que l'executem tots i en el precís moment que el nostre cap de colla, amb el braó de sempre, pronuncii el sacramental ¡Ooooo... va!

ELS DIRECTORS

Si socialment parlant, haguessim d'estabir una divisió entre els homes que constitueixen un Sindicat Agrícola, no la trobaríem d'altra manera més que considerant-los en dos grups: Els directors i els dirigits.

Ja sé que, idealment, se'm podrà dir que l'element director és sempre el que compon la Junta directiva o el Consell d'Administració i que en les nostres organitzacions, avui són directors els que hi pertanyen, per passar demà a ésser dirigits per uns altres, els qui ocupin el seu lloc.

És clar; el Reglament ho diu, l'esperit de l'associació ho imposa, el caire democràtic que se'ls dona, així ho exigeix... però com que em proposo fer feina positiva i no pas literatura, dir veritats i no embrancar-me en paraules que sonen més o menys dolçament, buscar la realitat de les coses i no enganyar-me en lo que és pura idealitat, hem de convenir que en les nostres, com en totes les institucions, que al fi i al cap són uns compostos d'homes, és molt humà veure-hi elements que, pertanyent o no a la Directiva,

formen el que es pot dir element director o, si es vol endolcir un xic la frase, l'element influent en els dissenys i actuació d'un Sindicat. Això és evident.

Els anteriors articles van endreçats a la *massa*, a aqueix element que per la seva fredor, indiferència, poc entusiasme, poc convenciment, o per la manca d'un fort sentiment educat en vers l'associació, constitueix (cal confessar-ho) el que en diuen els dirigits.

És clar que encara d'aqueixos se'n podrien dir quelcom més, però crec que si meditant sobre el què portem exposat, tinguessin prou força de voluntat per modificar-se, hauríem ja guanyat prou.

Però no puc resignar-me a parlar solament d'aqueixos, no puc cloure sense parlar dels directors ja que, si bé un Sindicat i llur actuació depèn del bon comportament de tots, depèn més fortament encara d'aquests, ja que sota la seva responsabilitat moral han sigut fundades les nostres institucions, i amb la mateixa actuen.

Demés, parlar dels uns i assenyalar els seus defectes, i no parlar dels altres sapiguent que també en tenen, seria injust.

I en l'element director hi trobem que dimanen de dues causes diferents que cal distingir-les; doncs segons quines siguin, incorren en més o menys responsabilitat: En primer lloc, la seva manera d'ésser després d'haver fundat un Sindicat i d'haver pasat totes les *coses* (posa-hi tu la verdadera paraula, volgut lector) que depenen de la gent de que parlàvem en anteriors articles; i en segon terme als que tot depèn de la seva especial manera d'ésser.

Si solament mirem d'una manera superficial abdues actuacions i la manera d'ésser de la gent d'ambdós grups, trobarem que són tan semblants que quasi es confonen. Unicament hi trobarem diferència, i ben ntable, en les causes que les motiven, i per això expressament les hem assenyalades. En els primers s'hi nota inactivitat, però aqueixa és produïda en molts casos, pel cansament, per la necessitat d'una treva per a recuperar forces, però quasi sempre, per la manca absoluta d'estímul en el seu treball constant, per la desconsideració que els tenen els que els segueixen, per la ingratitude dels homes que tants beneficis n'han rebut; és la seva dignitat ressentida davant de les insídies i calúmnies contra ells dirigides i que els fereix mantes vegades en el punt més íntim i més estimat. En els segons és la peresa, solament la peresa el que els guia.

Parlem primer dels del primer grup i parlem-ne perquè, si bé és veritat que són gent cansada i avorrida, són també gent ferma encara i sobretot gent convensuda.

En primer lloc, us heu de fer càrrec que tracteu generalment entre gent que ha sigut moltes vegades enganyada i explotada la seva bona fe, i que cal reconquerir la confiança per molts perduda; que el seu treball el té quai sempre isolats i per això poc enterats i sense mitjans per enterar-se del detall de la vostra actuació; que són gent simplíssima i per lo tant dèbil, propensa a que dintre del seu cor i del seu cap li entrin les més extravagants idees, i que cal treballar amb constància i sempre amb l'exemple; cal convèncer, educar, instruir. La culpa no és pas

tota dels homes, sinó del moment actual de transició, de la introducció de lo que és per a ells, noves idees, d'una organització suspirada, si, emperò inconeguda. El temps és el qui ha d'obrar, però cal avençar-nos, precipitar la preparació, treballar

Labor omnia vincit.

Potser és mal que requereix constància i paciència, ja que cal reconèixer que és un mal crònic, però amb bona voluntat d'uns i altres arribarem indubtablement al fi que tots ens havem proposat.

Per l'altra part, penseu que vosaltres, que sou més cultes, que sou els convençuts, que teniu la visió clara de la vostra tasca, heu d'ésser els més forts; vosaltres que esteu més alts, heu de mirar de més alt també i això us exigeix serenitat, fermesa, valentia si es vol, però, sobretot, altesa de mires. Penseu que la major part (penseu-vos-hi bé, *la major part*) de la gent que us segueix, *encara* té la confiança depositada *en* vosaltres i que no heu de defallir per conservar-la i per a conquerir, tots plegats, la dels que *encara* no li tinguin; no descendiu a confondre-us en el fang pestilent dels vostres detractors i dels vostres calumniadors, perquè us barrejareu i us confondreu amb ells; no mireu mai endarrera ni per a comptar als qui es queden, ni mai a terra per a saber els que cauen, sinó endavant, endavant sempre i sempre enlaire amb la vostra puresa d'intencions i amb la vostra actuació lleial, ferma i honrada. I això no costa pas res; és decidir-se, potser és obra d'un moment, el precís per enlairar-vos.

I parlem ja dels segons.

Aqueixos porten quasi sempre, i escampen entre els seus, les conseqüències d'un mal d'origen : és a dir, que ja d'abans de començar el treball o tot just començat i sense haver actuat gens o molt poc, decauen els seus ànims (si és que mai n'han tingut una guspira) i s'abandonen per peresa o per covardia.

Els han constituït un Sindicat arrastrats per un moment de fals entusiasme, sense el complet convenciment i per tant sense haver premeditat ni tan sols l'orientació que havien de donar-li ; qui sap si l'han fundat per l'instint d'imitació, per seguir la ratxa, la *moda dels Sindicats* (que moltes vegades ells mateixos diuen), o tal vegada per gelosia davant del ressorgiment dels pobles de l'encontrada ; ells fan un Sindicat amb la sola raó del *perquè sí*, perquè m'hi hagi al seu poble, i després, és clar, la manca absoluta d'ideals i d'orientacions més o menys ben definides i quasi sempre la peresa, la droperia d'eixir de casa en benefici propi i en benefici i profit d'altri (Egoisme?) i per altres causes que es podrien assenyalar, el Sindicat resta inactiu i acaba per morir d'atrofia.

En aqueixos jo no em veig prou capaç d'injectar-los entusiasme ni una mica tan sols de bona voluntat, ni se pas on recomanar-los per adquirir un remei que els deixondi.

Però que pensin que amb la seva desídia han defraudat les esperances que en les seves paraules i en el seu prestigi havien dipositat els pagesos que de moment els van seguir, que reflexionin que han ex-

plotat la bona fe dels qui, desenganyats d'anteriors actuacions, tant els costa de retornar a l'associació; que es facin càrrec que amb la seva actuació han enganyat els seus homes i amb l'engany i tot, els han robat un temps preciosíssim que tant necessiten per a la seva salvació i que ara, gràcies a vosaltres i al vostre modo de fer, l'han perdut miserablement.

I si amb això no n'hi ha prou; que escampin la vista arreu i veuran com els nostres enemics van adelerats buscant Sindicats d'aqueixos, per a posar-nos-els davant nostre com exemple del desastre, de la ruïna dels Sindicats.

Demés, la perfecta organització social-agrària de Catalunya que ens ha de donar benestar, germanor i riquesa, no dependeix pas de què hi hagi molts Sindicats de gent convençuda i que actuïn i treballin, sinó que han d'ésser tots; vosaltres amb el vostre modo d'actuar destorbeu les iniciatives dels demés; de vosaltres és tota la culpa si no estem ja més endavant en organització, vosaltres sou els únics responsables si ja no s'ha intentada.

Modifiqueu-vos, doncs, o cediu noblement el lloc a altres, que qui sap si sense el vostre destorb obrarien com a bons i escamparien el bé. No vos doneu vergonya de confessar el vostre fracàs, la vostra peresa i la vostra covardia.

I resten uns tercers.

La gent que expressament no els he inclòs en la divisió establerta. Són els qui amb propòsits falsos i amb mires rastreses s'emparen sots el venerable nom de Sindicat per escudar la seva mala fe, el seu egoisme i les intencions de satisfer amb ell les seves

concupiscències socialment malignes ; són els dolents d'un poble, els cacics, els que en volen treure un profit buscant en el Sindicat uns aventatges i preferències injustes, els qui hi pretenen amistats per més tart xafar-les sota el pes d'una bàscula, d'una mesura o d'una urna electoral.

D'aqueixos probablement en parlarem també, i ben extensament, al parlar dels nostres enemics, a quin lloc, fent-los justícia, pensem col·locar-los.

FULLETS PUBLICATS

RESUM DE CONFERÈNCIES DE VITICULTURA, per Erasme M. d'Ymbert.

COM ES PODA L'OLIVERA, per August Matons.

LES CUQUES FILOSES DE LA POMERA I DE LA PRUNERA, per August Matons.

EL CORC DE LES POMES I DE LES PRUNES, per August Matons.

LA PLANTACIÓ DELS ARBRES, per August Matons.

EL CÒLERA DE L'AVIRAM, per C. R. Danés i Casabosch.

UN FACTOR PRIMORDIAL EN LA PRODUCCIÓ DE L'AMETLLER: LA FECUNDACIÓ, per Joan Salom.

L'ALIMENTACIÓ HUMANA, per Jaume Raventós.

COM ES COMBAT EL DIABLÓ DE L'AVELLANER, per Joan Aguiló.

ENGREIXAMENT DE PORCS, per M. Rossell i Vilá.

LA LLUITA CONTRA LA MOSCA DE L'OLIVA, per August Matons.

LA PSICOLOGIA DE NOSTRES PAGESOS, per Josep M.ª Rendé.

RF-1-1

REVERSE SIDE OF DOCUMENT WITH Faint, mirrored text and red ink smudges.